

CUPRINS

*Generalități**Baza de date GIS**Elaborarea strategiei de creștere a conștientizării localnicilor asupra speciei tinta**Echipa de analiză a riscului - RAT**Metode pentru evaluarea cantitativă și calitativă a populațiilor de urs brun**Activități ARMU**Lobby pentru adoptarea ghidului metodologic**Implementarea sistemelor de protecție**Analiza degradării și fragmentării habitatelor**Campania de creștere a conștientizării**Workshop de diseminare a rezultatelor**Generalități*

În acest moment putem vorbi despre proiect având toate acțiunile încheiate, excepție făcând cele care vizează continuitatea unor activități începute în cadrul proiectului LIFE.

Activitățile pregătitoare de tip A au fost în întregime încheiate, acțiunea privind baza de date GIS având ca finalitate realizarea unui raport privind structura și funcționarea bazei de date GIS, pagina fiind actualizată conform cerințelor din proiect. Cât privește acțiunea de implementare a sistemelor de protecție împotriva animalelor sălbatice, în urma metodologiei concepute pentru implementarea sistemelor de protecție în cadrul stanelor, livezilor, culturilor agricole și fermelor apicole au fost montate gaduri electrice, observațiile făcute în aceste areale concretizându-se în elaborarea unui raport privind analiza pagubelor produse de către urși la nivelul întregului areal al proiectului.

Conflictele om-urs aparute pe raza implementării proiectului au făcut necesară intervenția atât a echipei RAT cât și cea a unității ARMU, fiind derulate acțiuni de tranșilizare, relocare și evaluare a riscurilor în

mai multe situații care vizau exemplare de urși problema, fiind, de asemenea, implementate măsuri de prevenire a pagubelor care au redus semnificativ nivelul pagubelor.

Rezultatele estimării cantitative și calitative a ursului brun s-au concretizat într-un „Ghid pentru estimarea populației de urs brun” aprobat ca urmare a derulării acțiunii de lobby realizată de către echipa de implementare a proiectului și care a vizat plasarea ca prioritate pentru reprezentanții guvernului a necesității concretizării la nivel național a unei metodologii unitare de estimare cât mai corectă a populațiilor de urs. Ghidul a fost aprobat de Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, fiind lansat cu ocazia evenimentului de închidere a proiectului, anume workshop-ul de prezentare a rezultatelor proiectului LIFEURSUS la care a participat un număr ridicat de instituții implicate în conservarea mediului în general, și în conservarea ursului brun în special.

Ca urmare a analizei degradării și fragmentării habitatelor utilizate de urși, a fost elaborat „Ghidul practic pentru prevenirea degradării și fragmentării habi-

tatului ursului brun și asigurarea conectivității siturilor Natura 2000 în România”, conținând setul de măsuri propuse pentru reducerea degradării și fragmentării habitatelor și pentru menținerea pe termen lung a conectivității siturilor Natura 2000. Acest ghid a fost, de asemenea, aprobat de către Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice.

Cât privește promovarea proiectului, a obiectivelor și rezultatelor acestuia, realizarea panourilor informative, a promovării acțiunilor de conservare a ursului brun, de protejare a barlogurilor, de reducere a conflictelor și de promovare a siturilor Natura 2000 și a produselor „bear friendly”, acestea au reprezentat etape din cadrul acțiunii de creștere a conștientizării publicului și diseminare a rezultatelor, fiind realizate la nivelul celor trei județe din arealul de implementare a proiectului. Campania de conștientizare a fost desfășurată pe durata întregului proiect, la nivel regional și național, punându-se accent pe siturile de implementare a acțiunilor proiectului.

Baza de date GIS

<http://www.lifeursus.carnivoremari.ro/baza-de-date-gis.php>

Pentru utilizarea și operarea on-line prin intermediul web a bazei de date spațiale GIS aferenta proiectului LIFEURSUS, a fost realizat și este operațional, prin intermediul unui contract de asistență externă, un softwar care reprezintă un sistem de baze de date relaționale cu extensie spațială, capabil să păstreze integritatea și corectitudinea datelor. În acest sens softwar-ul realizat asigură operarea modulelor spațiale necesare utilizării informațiilor vectoriale GIS colectate de către toți partenerii proiectului LIFE.

Administrarea bazei de date se face dintr-un mediu securizat, creat și acesta modular. Accesul se face pe baza de utilizator și parolă. Accesul la informații și la operațiile asupra acestora se face ierarhic în funcție de drepturile fiecărui utilizator. Orice operație este înregistrată într-un istoric cu datele necesare în identificarea operatorului precum și corectării unor eventuale erori de operare.

Pentru accesul în baza de date se utilizează adresa <http://www.lifeursus.carnivoremari.ro/baza-de-date-gis.php>. Solicitarea unei parole de acces în versiunea securizată a bazei de date se poate face către echipa de management a proiectului. Baza de date este găzduită pe un server achiziționat de către APM Vrancea în cadrul proiectului, echipamentele fiind amplasate în sediul instituției într-un spațiu climatizat și asigurat.

Întreținerea și actualizarea bazei de date este o componentă a planului de continuare a acțiunilor proiectului și va fi realizată în următorii ani de către beneficiarul coordonator.

Conținutul Bazei de date GIS pentru județele Vrancea, Covasna, Harghita este următorul:

- Limite administrative complete (țară, regiuni, județ, comună, zone contruite);
- Infrastructura existentă: drumuri (naționale, județene, comunale), drumuri forestiere, cai ferate, canale de desecare, canale de irigații;
- Retea hidrografică;
- Categoria de habitat (Corine);
- SRTM;
- Lista habitatelor forestiere de interes prioritar pentru conservare;
- Harta vegetației forestiere;
- Raster din imagini spot disponibile pentru arealul proiectului;
- Relief;
- Limite situri Natura 2000;
- Limite ale altor arii protejate;
- Paduri virgine RO;
- Limite Bioregioni/Ecoregioni;
- Fondurile de vânătoare/gestionari;
- Fragmentare relief;
- Expoziție versant;
- Harta declivitate;
- Harti climatice (Precipitații și Temp medie, maximă, minimă);
- Harta tipuri soluri;
- Harta geologie;
- Schimbări majore în utilizarea terenuri;
- Harti topo georeferențiate 1: 25 000;
- Date statistice pt fiecare comună (suprafață, utilizare teren, intravilan, nr. locuitori, etnie, ocupații etc.);
- Proiecte de autostrăzi, reabilitare drumuri, extindere drumuri, cai ferate, lacuri de baraj, pe suprafața proiectului;
- Date despre gestionarii fon-

durilor de management cinegetic (administratori, date contact);

- Date despre situri Natura 2000 : administratori, date contact, formulare standard în word, regim proprietate (obști, composesorate, persoane fizice, juridice, RNP, stat, prop publică locală etc.);
- Date statistice rezultate în urma chestionarului cu pagubele produse de urși;
- Arealul de distribuție a ursului pe suprafața proiectului;
- Locații stane;
- Locații barloguri;
- Locații conflicte/pagube;
- Locații observatoare/puncte de hranire;
- Locații activități educative desfășurate și planificate;
- Locații intervenții RAT;
- Locații/punct urși împușcați sau uciși accidental;
- Locații specii pradă recoltate;
- Locații punct urși braconati;
- Locații prezenta urși;
- Locații prezenta specii concurente (lup/ras).

Elaborarea strategiei de crestere a constientizarii localnicilor asupra speciei tinta

Strategia de implementare a campaniei de constientizare in ceea ce priveste perceptia populatiei locale asupra ursului brun (*Ursus arctos*) si a siturilor Natura 2000 a fost refacuta in conformitate cu recomandarile primite pentru raportul interimar. In acest sens, a fost utilizat ghidul "Toolkit Comunicare, educatie si constientizare publica" elaborat in temeiul Conventiei Biodiversitate.

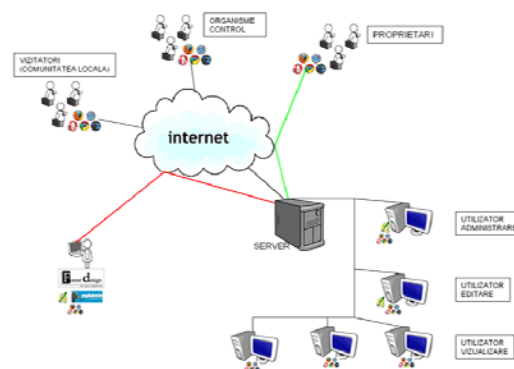
In perioada septembrie-octombrie 2013, acelasi set de chestionare a fost aplicat la sfarsitul proiectului pentru a evalua perceptia in schimbare si, evident, raspunsul local la campania de constientizare implementata. Ca si in prima etapa, cercetarea a avut ca

obiectiv principal studierea nivelului curent de informare si atitudine a populatiei din zonele de suprapunere ale siturilor Natura 2000 cu zonele de coabitare ale oamenilor cu ursii din judetele Harghita, Covasna si de data aceasta si Vrancea.

Cercetarea a avut un esantion total de 594 de persoane din zonele mentionate mai sus, cu varste intre 16 si 78 de ani, pe judete fiind aplicate chestionare dupa cum urmeaza: judetul Harghita – in 26 localitati/303 chestionare, judetul Covasna – in 24 localitati/130 chestionare, judetul Vrancea – in 62 localitati/161 chestionare.

In urma interpretarii rezultatelor furnizate de aceste chestionare a fost realizat in luna Noiembrie 2013 un Raport final privind eficienta campaniei de constientizare, care a fost postat pe pagina web a proiectului si va fi utilizat de catre beneficiarii proiectului LIFEURSUS la implementarea pe viitor a actiunilor de constientizare.

A fost analizata, prin comparatie, perceptia diferitelor grupe tinta asupra chestiunilor legate de specia Ursus arctos in arealele unde a fost desfasurata campania de constientizare.

Echipa de analiză a riscului - RAT

Începand cu luna martie 2010 pana in decembrie 2013 echipa RAT din cadrul proiectului a analizat in zona proiectului 65 de conflicte in interiorul sau in imediata apropiere a localitatilor, 19 in Vrancea, 19 in Covasna si 27 in Harghita.

Din cele 65 de cazuri analizate, in 36 dintre ele (55%) nu au fost necesare măsuri speciale de interventie, fiind realizata doar o monitorizare a zonei. In 14 cazuri (22%) au fost implementate măsuri suplimentare de preventie in urma carora nu au mai fost inregistrate pagube. In 10 cazuri (15%) au fost propuse masuri de relocare iar in 5 cazuri acestea au fost si

implementate. In 5 situatii (8%) a fost propusa indepartarea definitiva a ursilor, trei indivizi fiind împuscati dupa obtinerea derogarii de la autoritatea responsabila.

După trei ani de implementare si calibrare, metodologia a fost adaptata, fiind adăugate explicatii suplimentare si înlaturate elementele inutile cu caracter institutional/administrativ. Forma noua a fost adoptata pentru a facilita accesul la metodologie tuturor factorilor implicati, punand accent pe explicatiile privind analiza elementelor necesare identificării riscurilor respectiv propunerea unei solutii optime.

Metodologia a fost dezbatuta cu factorii interesati si a fost retransmisa autoritatii centrale responsabile pentru aprobare. O data aprobata, a fost transmisa impreuna cu ghidul pentru estimarea populatiei de urs brun, managerilor de fauna salbatica si diferitelor institutii publice cu responsabilitati in acest domeniu.

Versiunea in format electronic este disponibila pentru descarcare gratuita pe pagina web a proiectului.

Formarea echipei RAT care evalueaza riscul potential in cazurile de ursi habituati sau cu probleme si care poate propune autoritatilor locale si managerilor fondurilor cinegetice solutii optime in rezolvarea cazurilor, este oportuna pentru asigurarea reducerii numarului de exemplare de urs ucise si minimizarea conflictelor om-urs.

Metode de evaluare cantitativă și calitativă a populațiilor de urs brun

În cadrul acestei acțiuni a fost realizat un pachet de activități care a constat în elaborarea, editarea și diseminarea către managerii faunei salbatice a unui manual cu privire la metode de estimare a populației de urs brun. Ghidul/manualul a fost structurat în scopul de a informa managerii de faună cu privire la metodele alternative de evaluare a populației de mamifere mari, în special metodele non-invasive. Un alt subiect inclus în ghid a fost legat de informațiile minime, de bază pentru orice manager, privind biologia, ecologia și etologia ursului brun. Metodele finale prezentate în Ghid sunt monitorizarea urmelor pe transecte drum, captura foto și monitorizarea femelelor cu pui. Toate metodele au fost adaptate cu scopul de a facilita, în perioada următoare, tranziția atât de necesară, de la vechea metoda la metode noi. Prin intermediul ghidului s-a propus a se face trecerea de la o inventariere a ursilor (soluție nerealistă tehnic) către soluții vizând abundența populației (alternativă mai realistă).

Rezultatele acțiunii și proiectul de ghid au fost prezentate inițial membrilor Grupului Național de Lucru pentru Conservarea Carnivorelor Mari precum și a altor factori interesați, în scopul de a asigura un consens cu privire la implementarea metodelor și de a obține suportul pentru aprobarea ghidului. Întâlnirea organizată în cadrul acțiunii a avut loc în perioada 24-26 iulie 2013, fiind invitați reprezentanți ai tuturor factorilor interesați, alții decât cei din grupul de lucru. Unele dintre

propunerile participanților au fost luate în considerare, în scopul de a îmbunătăți documentul final înainte de a-l trimite Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice pentru aprobare, împreună cu minuta întâlnirii Grupului de Lucru. Metodologiile propuse în cadrul ghidului au fost prezentate la cea de a 22-a Conferință Internațională pentru Cercetarea și Managementul speciilor de urs, organizată de International Bear Association în perioada 15-20 septembrie 2013 în Utah (SUA) și la a 87-a Conferință Anuală a Societății Germane de Mamalogie în perioada 8-12 septembrie 2013 în Praga (Republica Cehă).

În octombrie 2013, prin scrisoarea 25863/16.10.2013 Ministerul Mediului a aprobat "Ghidul pentru estimarea populației de urs brun" și a recomandat proiectului LIFEURSUS diseminarea acestui material pe plan național. Ghidul final, a fost pregătit pentru tipărire și a fost publicat oficial prin intermediul editurii Green Steps într-un tiraj de 1000 exemplare.

După workshop-ul de încheiere a proiectului în cadrul căruia s-a făcut o amplă prezentare a ghidului, acesta a fost distribuit prin poșta și prin intermediul partenerilor instituțiilor publice, managerilor de faună și administratorilor de arii protejate. Pe pagina web a proiectului a fost publicată o versiune electronică (fișier format .pdf) care este disponibilă gratuit pentru descărcare.

În timpul implementării activității nu au fost solicitate sau realizate modificări semnifica-

tive ale planificării inițiale a acțiunii sau a bugetului. Principalele probleme au fost generate de schimbări neașteptate ale condițiilor meteo (ex. toamne lungi și uscate). Schimbările din sistemul administrativ al gestionării fondurilor cinegetice și, de asemenea, schimbările succesive din cadrul Guvernului respectiv al Ministerului Mediului, a provocat modificări programului original, fără a afecta însă obiectivul, rezultatele sau bugetul acțiunii.

În următorii ani, echipa de proiect va continua asigurarea asistenței tehnice, atât în interiorul cât și în afara zonei de proiect, managerilor de faună, administratorilor de arii naturale protejate, instituțiilor publice și altor organizații, pentru a sprijini punerea în aplicare a metodelor propuse. Proiectele finanțate prin Programul Operațional Sectorial de Mediu pentru perioada 2007-2014 pun deja în aplicare metodele și utilizează ghidul pentru pregătirea sistemelor de monitorizare și a măsurilor de conservare. Pe termen mediu și lung, următoarele etape, în ordinea firească, vor fi legate de dezvoltarea de proiecte/programe de promovare a metodelor de capturare/marcare/recapturare, folosind metode genetice. Din perspectiva unui management eficient primul pas pentru a schimba abordarea managerilor faunei salbatice față de estimarea populației de urs a fost deja făcut.

Activități ARMU

Fiecare acțiune-intervenție ARMU în sine reprezintă o modalitate de promovare a sa. De asemenea, acțiunile ARMU reprezintă ocazii de a promova activitatea specifică direct, în grupurile țintă cele mai potrivite, respectiv în comunitățile locale unde există conflicte om / urs, în rândul administratorilor fondurilor cinegetice care asigură managementul speciei *Ursus arctos*. Materialele pentru informarea autorităților și localnicilor din județele din aria de implementare a proiectului asupra existenței și funcțiilor ARMU și a Centrului, au fost editate și distribuite în aria de implementare a proiectului atât direct cât și prin mediul electronic. Unul dintre principalele grupuri țintă ale campaniilor de informare și de

promovare a metodelor de reducere a conflictelor om - urs și a existenței și funcțiilor ARMU și a Centrului de Monitorizare și Reabilitare a Carnivorelor Mari, au fost proprietarii de animale domestice, culturi agricole sau livezi care au înregistrat pagube provocate de urs. Acest tip de informare s-a realizat atât direct către pagubit, în cadrul acțiunilor ARMU sau RAT de constatare și evaluare a pagubelor, sau în etapele ulterioare de acțiune ale membrilor echipei RAT, cât și prin întâlnirile organizate în localitățile desemnate ca arii de risc în raport cu posibilitatea de apariție a conflictelor om/urs. Materialele pentru informarea autorităților și localnicilor din județele aflate în aria

de implementare a proiectului asupra existenței și funcțiilor ARMU și a Centrului, au fost editate și distribuite pe raza proiectului atât direct cât și prin mediul electronic.

Având în vedere extinderea ariei de acțiune a echipei ARMU la nivelul a trei județe având concentrațiile cele mai mari de populație de urs, și implicit creșterea incidenței de apariție a cazurilor de capturare a urșilor, se poate observa o reducere a numărului de situații de braconaj, față de anii precedenți. Dintre motivele acestei scăderi consideram că fiind principale atât acțiunile de constientizare a populației locale, monitorizarea exemplarelor salvate de ARMU și prezenta în teren a echipelor din cadrul proiectului, cât și implicarea mai activă a noilor gestionari în managementul fondurilor cinegetice (accentuând în principal măsurile de pază).

Activitatea a avut un caracter demonstrativ la nivel național și european, arătând că salvarea sau relocarea urșilor problema reprezintă o alternativă la omorarea acestora.

Lobby pentru adoptarea ghidului metodologic

În perioada septembrie 2011 și decembrie 2012, membri echipei de implementare a acțiunii au fixat în atenția oficialilor oportunitatea adoptării unei noi abordări în ceea ce privește estimarea populației de urs. Discuțiile cu privire la activitatea din proiect au fost posibile datorită interesului diferitelor părți, de a afla rezultatele proiectului dar, mai ales, datorită dezbaterilor în jurul numărului de urși din România. Raportul de activitate preliminar a fost prezentat în cadrul unei întâlniri scurte dlui Nicolae Manta din cadrul MMSC, în decembrie 2012.

În anul 2013, după finalizarea raportului de activitate, managerul proiectului a avut o întâlnire cu dl Director Florian Udrea din cadrul MMSC pentru a-l informa asupra finalizării ghidului și a-l invita personal la workshopul final planificat pentru perioada

preconizată. În cadrul workshopului au fost invitați atât membri ai GNLCCM cât și reprezentanți ai altor factori interesați precum autorități publice de mediu, institute de cercetare, universități, asociații de proprietari/administratori de pădure și ai gestionarilor de fonduri cinegetice. Atelierul de lucru a avut loc în localitatea Lepșa din județul Vrancea, fiind prezenți 22 de invitați. Discuțiile au fost purtate îndeosebi pe aspectele tehnice și modul în care metodele au fost aplicate. Comentariile și sugestiile participanților au fost luate în considerare și o parte dintre ele au fost incluse în varianta revizuită a ghidului.

În septembrie 2013 a avut loc o nouă întâlnire cu dl Director Florian Udrea și dl Nicolae Manta la care a fost prezentat raportul de activitate și ghidul revizuit dar și perspective de viitor privind estimarea popu-

lației de urs. La această întâlnire s-a luat decizia finală privind aprobarea ghidului, cu condiția asigurării asistenței tehnice de către echipa proiectului la solicitarea MMSC sau a altor factori interesați.

Soluțiile tehnice propuse în ghid au fost prezentate în cadrul celui de al V-lea Congres Anual de Zoologie al Muzeului de Istorie Naturală „Grigore Antipa”, care a avut loc în București în perioada 20-23 noiembrie 2013.

Finalitatea activității este reprezentată de aprobarea, respectiv editarea, Ghidului pentru Estimarea Populației de Urs Brun. Acesta a fost lansat cu ocazia evenimentului de închidere a proiectului desfășurat în perioada 13-15 noiembrie 2013.

Implementarea sistemelor de protecție

În urma acțiunii de inventariere a fost realizată o hartă a zonelor cu nivel ridicat al valorilor pagubelor, harta ce a fost folosită pentru implementarea demonstrativă a măsurilor de protecție. Pe baza analizei pagubelor și a experienței dobândite în proiectele anterioare, a fost realizată *„Metodologia pentru implementarea sistemelor de protecție a culturilor agricole, segetului și stupinelor în vederea reducerii pagubelor produse de urși”*. Metodologia a fost concepută pentru a informa fermierii asupra modalităților prin care pagubele pot fi reduse.

În paralel cu activitatea de inventariere a pagubelor, a fost realizat un studiu sociologic pentru a afla care este atitudinea, în prezent, a localnicilor din zona proiectului față de prezența ursului brun și care este opinia lor privind coexistența cu această specie. Un rezultat pozitiv a opiniei localnicilor privind responsabilitatea apariției pagubelor, constă în faptul că doar 1% din respondenți au identificat ursul ca fiind principalul responsabil pentru apariția pagubelor. Mesajul este unul pozitiv pentru perspectiva asigurării în timp a

coexistenței om – urs în zona proiectului. Putem afirma că implementarea lor a redus numărul incidentelor cu 21% în întreg arealul proiectului, raportat la 474 incidente înregistrate în perioada 2010-2013. Cu toate acestea, valoarea reală a sistemelor implementate este caracterul demonstrativ și faptul că beneficiarii sistemelor au constituit un model pentru fermierii din zonă. De asemenea, implicarea echipei proiectului în reducerea pagubelor a avut un impact social, echipa fiind informată continuu asupra problemelor aparute.

Analiza degradării și fragmentării habitatelor

În urma procesului de generare a zonelor de habitat favorabil a rezultat o hartă cu reprezentarea fragmentelor de habitat. Acestea au fost divizate în trei categorii, fragmente suficient de mari pentru a susține o populație viabilă, fragmente care încă pot asigura reproducerea cu succes a speciei și cele care sunt utilizate doar ocazional sau ca stepping stones pentru deplasarea urșilor. A fost astfel creat rasterul cu „costul de deplasare”, factor invers proporțional cu favorabilitatea habitatului și care reprezintă rezistența opusă a tipului de habitat față de deplasarea urșilor.

De asemenea, au fost definite zonele centrale astfel încât acestea să cuprindă siturile Natura 2000 incluse în proiect, parcurile naționale și zonele cu habitat foarte favorabil care au o șansă mare de a fi pastrate pe termen lung. Între aceste zone au fost generate la rand coridoarele ecologice potențiale. Coridoarele au fost prioritizate, și au fost unite coridoarele prioritare. La analizele ulterioare au fost folosite coridoarele de 5 și 10 %, care reprezintă procentul de 5% și 10% cel mai permeabil din peisaj.

Au fost intersectate coridoarele obținute cu rețeaua de transporturi rutiere și feroviare, procedeu prin care au fost evidențiate potențialele hot-spoturi care pot influența în mod negativ conectivitatea siturilor Natura 2000 incluse în proiect și a altor zone de habitat de calitate ridicată. Au fost identificate 11 astfel de zone unde trebuie întreprinse, în viitor, acțiuni de conservare sau restabilire a conectivității ecologice. Aceste hot-spoturi

au fost analizate mai amănunțit prin generarea coridoarelor bazate pe hărți de rezoluție mare (raster de 25x25m) și a fost efectuată analiza SWOT a acestora. În urma deplasărilor au fost adunate date de teren din aceste zone (observații directe, urme, accidente rutiere și feroviare, pagube produse), care au servit la ridicarea gradului de credibilitate a modelului matematic. În plus, au fost reprezentate barierele de deplasare care pot împiedica sau îngreuna deplasarea animalelor prin punctele critice identificate, generându-se astfel o hartă complexă reprezentând efectul cumulativ al barierele ecologice.

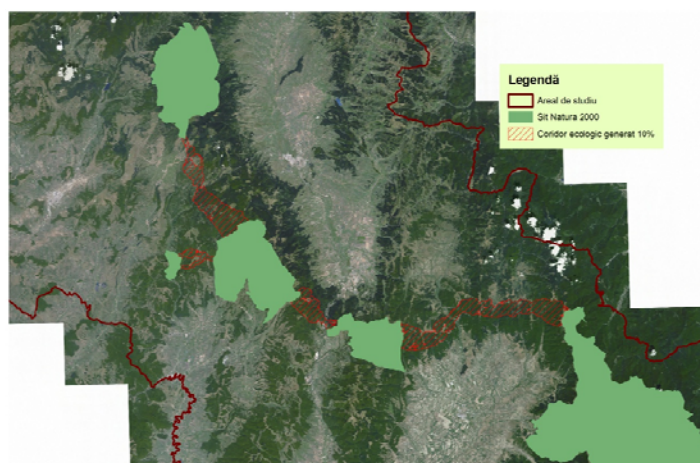
În cursul lunii mai 2013 au fost contactați prin scrisoare oficială toți administratorii/custozii celor 15 situri Natura 2000 implicate în proiect și au fost puse la dispoziția lor rezultatele analizelor efectuate. A fost propusă o zonare internă a siturilor de importanță comunitară declarate pentru conservarea ursului brun pe baza zonelor de maximă favorabilitate pentru iernat, reproducere și hranire, precum și coridoarele de deplasare a urșilor. Planurile de management al siturilor aflate în curs de elaborare vor contribui astfel, în mod semnificativ, la menținerea sau îmbunătățirea stării de conservare a acestei specii.

Activitățile de analiză a gradului de degradare și fragmentare a habitatelor ursului brun precum și rezultatele acestora au fost redactate sub forma unui *Raport tehnic* complex.

Pe baza concluziilor formulate în Raport tehnic a fost elaborat documentul numit „*Ghid practic pentru prevenirea degradării și fragmentării habitatului ursului brun și asigurarea conectivității siturilor Natura 2000 în România*”. Acest document conține setul de măsuri propuse pentru reducerea degradării și fragmentării habitatelor și pentru menținerea pe termen lung a conectivității siturilor Natura 2000. Ghidul practic a fost aprobat și adoptat prin adresa nr. 25863/AJ/16.10.2013 a Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice și recomandat Agenției Naționale pentru Protecția Mediului pentru promovare către toate instituțiile și organizațiile interesate în gestionarea terenurilor care constituie habitatul ursului brun.

Partenerii de proiect au asigurat distribuirea acestui material conform prevederilor din proiect. Ghidul practic împreună cu toate datele și recomandările sunt postate pe site-ul oficial al Proiectului și constituie un suport pentru toate agențiile locale de protecția mediului în procesul de evaluare a impactului diferitelor planuri și proiecte.

Succesul implementării acestei acțiuni va încuraja utilizarea metodelor demonstrative din proiect în alte areale similare celor de aici și va ajuta la îmbunătățirea coerenței ecologice la nivelul rețelei Natura 2000.

Campania de crestere a constientizării

Grupurile tinta ale actiunii de promovare a proiectului din cadrul campaniei de constientizare au fost constituite in principal din manageri ai fondurilor cinegetice, managerii ariilor protejate desemnate pentru protejarea carnivoarelor mari, institutii publice cu responsabilitati in probleme de conservare a ursului brun din Romania. Astfel, au fost realizate intalniri cu diverse institutii interesate la sediile partenerilor din proiect, aparand o serie de articole in mass-media locala si nationala, interviuri radio si TV. De asemenea, secretariatul proiectului a oferit mass-mediei locale si nationale comunicate de presa avand ca mesaj central promovarea scopului si obiectivelor proiectului. Pana in prezent au fost publicate 190 articole in presa locala si nationala, referitoare la diferite actiuni desfasurate in proiect, fiind inregistrate 38 aparitii in cadrul televiziunilor locale si nationale, precum si 13 aparitii la posturile de radio. Pe tot parcursul desfasurarii proiectului LIFEURSUS, membri echipelor de implementare a proiectului au participat la o serie de conferinte internationale.

Activitatile de concepere, producere si montare a 20 de panouri informative in principalele puncte de desfasurare a activitatilor proiectului au venit in sprijinul implementarii campaniei de constientizare prin promovarea proiectului si a actiunilor de conservare a ursului brun si a siturilor Natura 2000. Am urmarit ca panourile sa fie amplasate in puncte strategice si potrivite din punct de ve-

dere al implementarii actiunilor proiectului, in arealele unde s-au desfasurat activitati constante din cadrul proiectului si sa prezinte un grad ridicat de accesibilitate si vizibilitate pentru public. Rezultatele la nivelul comunitatilor locale au constat in constientizarea importantei pe care siturile Natura 2000 o reprezinta si la nivelul vizitatorilor in evidentierea siturilor protejate si punctarea prezentei speciei *Ursus arctos*.

De asemenea, pentru promovarea actiunilor de conservare a ursului brun si a metodelor de reducere a conflictelor, au fost realizate activitatile de informare a grupurilor tinta (localnici, turisti, elevi si mass-media) din cele trei judete, fiind instalate bannere in 50 de locatii din arii protejate. A fost produs toolkitul pentru conservarea speciei (pliante, suporturi de curs, DVD). Pentru atingerea scopurilor actiunii, au fost organizate mai multe intalniri cu autoritatile locale, fermieri, localnici din zonele rurale ale caror areale se întrepătrund cu habitatele ursului, gestionari ai fondurilor de management cinegetic, la multe din aceste intalniri participand simultan atat factorii interesati cat si autoritatile locale. Rezultatele au fost vizibile la nivelul cunostintelor acumulate si acoperirii unei palete largi de domenii de interes, principalii beneficiari fiind comunitatile locale de pe raza de implementare a proiectului, in special a celor aflate in areale suprapuse sau invecinate siturilor de interes pentru conservarea speciei *Ursus arctos*. Localnicii din zonele rurale au inteles faptul ca populatia de urși reprezinta o legatura importanta a unui sistem natural

iar disparitia acestora poate genera pagube mult mai mari decat cele inregistrate pana acum prin prezenta ursului brun in vecinatatea asezarilor umane.

In ceea ce priveste implementarea activitatilor de promovare a celor mai bune practici si actiuni pentru protejarea barlogurilor de hibernare si a diminuarii cauzelor care conduc la abandonarea puilor de urs scopul a fost de constientizare a grupurilor tinta asupra reducerii gradului de perturbare a ursilor in perioada hibernarii sau a alaptatului. Cresterea nivelului de informare si educare in randul turistilor, silvicultorilor si managerilor fondurilor cinegetice a reprezentat o prioritate a campaniei de constientizare din cadrul proiectului LIFEURSUS. In scopul prezentarii importantei protejării arealelor in care au fost identificate semne ale activitatii ursilor (zone de fatare, crestere a puilor, iernare etc), au fost organizate o serie de intalniri cu detinatori ai parchetelor de exploatare a lemnului, comunitati locale, manageri ai fondurilor cinegetice si cluburi neconventionale de turism. Succesul implementarii acestei actiuni de crestere a constientizării a constat in reducerea imaginii negative in randul populatiei locale, educarea acestora cu privire la metodele de reducere a conflictelor cu animalele salbatice in general si diminuarea pagubelor provocate de urși inregistrate la ferme sau gospodarii.

Prin implementarea actiunii de promovare a siturilor Natura

Campania de constientizare a fost desfasurata pe durata intregului proiect la nivel regional si national, punandu-se accent pe siturile de implementare a actiunilor proiectului.

constientizării publicului larg în aspecte privind înțelegerea conceptului Natura 2000 și importanța siturilor de interes comunitar desemnate în scopul conservării ursului brun prin realizarea unui toolkit educativ și de informare, organizarea unor întâlniri cu stakeholderii din siturile Natura 2000 sau vecinătatea acestora și derularea unei campanii educative în școli. Activitățile desfășurate în cadrul acestei acțiuni au fost bazate pe concluziile desprinse din acțiunea A3 din cadrul proiectului, redate în documentul intern intitulat „Strategia de implementare a campaniei de constientizare în ceea ce privește percepția populației locale asupra ursului brun (*Ursus arctos*) și a siturilor Natura 2000”. Ulterior au fost elaborate toate materialele informative incluse în toolkit-ul pentru promovarea rețelei Natura 2000. În conformitate cu planurile de lucru a campaniei de constientizare au avut loc pe întreaga perioadă de desfășurare a acestei acțiuni, evenimente și întâlniri cu factori interesați. La încheierea acestei acțiuni s/a constatat îmbunătățirea imaginii la nive-

lul localnicilor cu privire la prezenta Siturilor Natura 2000, fiind înțeles mai bine conceptul care sta la baza rețelei ecologice europene. Participarea stakeholderilor la întâlnirile organizate în județele Covasna și Harghita au arătat interesul acestora în ceea ce privește siturile Natura 2000 și a speciei *Ursus arctos* pentru care au fost desemnate siturile, precum și în privința modalităților de rezolvare a problemelor aparute ca urmare a suprapunerii siturilor pe teritoriile administrate sau deținute de acestia.

În plus, la nivelul producătorilor din zona de implementare a proiectului a fost realizată o campanie de îmbunătățire a percepției acestora în ceea ce privește specia *Ursus arctos* și valorificarea imaginii ursului brun ca brand pentru comercializarea produselor “bear friendly”. În acest scop au fost produse și distribuite o serie de certificate care să ateste această calitate a produselor de a fi “prietenos cu ursul”, pe baza unei liste cu producători locali care îndeplinesc condițiile pentru acest scop. Aceste certificate sunt

prezentate sub forma unor etichete, fiind produse 5000 de etichete “Prietenos cu mediul” și 5000 etichete “Produs într-un sit Natura 2000”. De asemenea, a fost realizată și diseminată o broșură bilingvă (5000 exemplare, format 20/20 cm) de promovare a acestor produse, localitățile de proveniență fiind Vrancea, Focsani, Tulnici, Lepsa, Covasna, Sf. Gheorghe, Herculan, Harghita, Miercurea Ciuc și Balan. Prin intermediul acestei acțiuni producătorii locali au fost determinați să își schimbe atitudinea negativă cu privire la specia *Ursus arctos* și a siturilor Natura 2000 constientizând faptul că, datorită prezentei acestor elemente, produsele lor au un potențial și o valoare superioară.

Activitățile de constientizare au avut ca țintă diminuarea tuturor amenințărilor identificate la nivelul arealului proiectului, fiind pus accentul pe promovarea obiectivelor și rezultatelor proiectului dar și pe politicile europene din domeniul protecției mediului.

Workshop de diseminare a rezultatelor proiectului

În perioada 13-15 Noiembrie 2013, la Hotelul Ciucas din localitatea Tusnad, județul Harghita, a fost organizat workshopul intitulat “Proiecte și acțiuni demonstrative pentru conservarea naturii și a carnivorelor mari în România” din cadrul proiectului LIFE08 NAT/RO/000500: „Cele mai bune practici și acțiuni demonstrative pentru conservarea populației de *Ursus arctos* din zona central-estică a Carpaților Orientali”.

Scopul acestei întâlniri a fost de a realiza un schimb de experiență între actorii principali implicați în implementarea unor proiecte

și acțiuni privind conservarea naturii în general și a ursului brun în special. Subiectele abordate în cadrul acestui workshop au fost: Proiectele LIFE - inițiative locale și naționale de conservare a naturii; Ursul brun – stadiu de cunoaștere, metode de evaluare și gestionare; Natura 2000 și comunitățile locale.

Workshop-ul a debutat cu o prezentare a proiectului – *Acțiuni și rezultate în cadrul proiectului LIFEURSUS* realizată de către membri APM Vrancea, urmat apoi de prezentări ale participanților din par-

tea WWF Programul Dunare Carpați, Grupul Milvus, Fundația Carpați, APM Sibiu, Asociația Zarand, Asociația pentru Conservarea Diversității Biologice, Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice Brașov, Parcul Național Munții Rodnei, Asociația pentru Conservarea Valorilor Naturii, Parcul Natural Vânători Neamț, Agenția pentru Protecția Mediului Harghita, Andrea Gazzola – expert independent, Agenția pentru Protecția Mediului Caras-Severin și Parcul Național Putna Vrancea.

Rezultatele acțiunilor din cadrul proiectului LIFEURSUS au fost prezentate în cadrul workshop-ului, fiind descrise activitățile din teren și produsele realizate.

LIFE08NAT/RO/000500

Beneficiar

Agentia pentru Protectia Mediului Vrancea

Parteneri

Agentia pentru Protectia Mediului Covasna

Agentia pentru Protectia Mediului Harghita

Asociatia pentru Conservarea Diversitatii Biologice

Asociatia pentru Conservarea Valorilor Naturii

Agentia pentru Protectia Mediului Vrancea

Str. Dinicu Golescu nr. 2, 620106 Focșani, Județul Vrancea, România

Tel/Fax: +40+237+206788

e-mail: vrancealife@yahoo.co.uk

Agentia pentru Protectia Mediului Covasna

Str. Grigore Balan nr.10, 520013 Sf. Gheorghe, Județul Covasna, România

Tel: +40+267+323701

Fax: +40+267+324181

e-mail: biodiversitate@apmcv.ro

Agentia pentru Protectia Mediului Harghita

Str. Marton Aron nr. 43, 530211 Miercurea Ciuc, Județul Harghita, România

Tel: +40+266+371313

Fax: +40+266+310041

e-mail: biodiversitate@apmhr.ro

www.carnivoremari.ro

www.biodiversitate.ro

Acest proiect este co-finanțat de către Comisia Europeană prin programul LIFE + Nature și va fi implementat în perioada 2010-2013.

Asociația pentru Conservarea Diversității Biologice

Str. Bicaș nr. 19A, 620027, Focșani, Județul Vrancea, România

Tel: +40+0727 559024

e-mail: acdb_ro@yahoo.co.uk

Asociația pentru Conservarea Valorilor Naturii

Str. 1 Decembrie nr.22, 535200, Bălan, Județul Harghita, România

Tel: +40+0788 605600

e-mail: natureconserving@yahoo.com

Scopul proiectului este acela de a conserva cel mai reprezentativ eșantion al populației de urs brun din România, prin implementarea celor mai bune practici și acțiuni demonstrative în zona central-estică a Carpaților Orientali.

